

Effectiveness of adolescent sexual education package based on Quran and Sunnah on sexual restraint of adolescent boys in Tehran

Abstract

One of the most important human instincts is the sexual instinct. Considering the importance of adolescence and the availability of rich Islamic resources, it is necessary to formulate the correct principles and foundations of sexual education based on it and to investigate its effect on the sexual restraint of adolescents. The present study was conducted with the aim of investigating the effect of adolescent sexual education package on sexual restraint of male secondary school students in Tehran. The design of the research is semi-experimental with pre-test and post-test with experimental group and control group. The statistical population is all male students of second secondary school in Tehran in ۱۴۰۲-۱۴۰۳, of which ۴۰ people were selected by random cluster sampling and divided into two experimental and control groups. Then, the experimental group was given ۱۰ ۹۰-minute sessions of sexual education package based on Quran and Sunnah (created by the researcher) and their parents were given two additional ۱۰۰-minute sessions, but the group did not receive educational certificates. The data collection tool was Ismaili Sexual Restraint Questionnaire (۲۰۱۴). Data were analyzed by analysis of covariance. The findings showed that the sex education package based on Quran and Sunnah had a significant effect on increasing the sexual restraint of adolescents at the level of ۵% ($p < ۰.۰۵$). Therefore, it can be concluded that the effectiveness of the educational package of sex education based on Quran and Sunnah on sexual abstinence of second high school boys in Tehran has been confirmed.

Keywords: Sexual education of adolescents, Self-control, Students, Adolescent, Sexual instinct, Effectiveness, Puberty.

اثربخشی بسته تربیت جنسی نوجوانان بر مبنای قرآن و سنت بر خویش‌داری جنسی نوجوان پسر شهر تهران

چکیده

از مهم‌ترین غرایز خدادادی بشری غریزه جنسی می‌باشد. با توجه به اهمیت دوره نوجوانی و در دسترس بودن منابع غنی اسلامی لازم است اصول و مبانی صحیح تربیت جنسی بر مبنای آن تدوین گردد و تأثیرش بر خویشتن‌داری جنسی نوجوانان بررسی گردد. پژوهش حاضر با هدف بررسی مقدار اثر آموزش بسته تربیت جنسی نوجوانان بر خویشتن‌داری جنسی دانش آموزان پسر متوسطه دوم شهر تهران انجام گردید. طرح پژوهش نیمه آزمایشی با پیش‌آزمون و پس‌آزمون با گروه آزمایش و گروه گواه است. جامعه آماری تمامی دانش‌آموزان پسر متوسطه دوم تهران سال ۱۴۰۲-۱۴۰۳ هستند که از بین آنها ۴۰ نفر با روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای انتخاب گردیده و به دو گروه آزمایش و گواه تقسیم شدند. سپس به گروه آزمایش ۹ جلسه ۹۰ دقیقه‌ای بسته آموزشی تربیت جنسی بر مبنای قرآن و سنت (محقق ساخته) و به والدین‌شان دو جلسه تکمیلی ۱۰۰ دقیقه‌ای ارائه شد اما گروه گواه آموزشی دریافت نکردند. ابزار جمع‌آوری داده‌ها، پرسش‌نامه خویشتن‌داری جنسی اسماعیلی (۱۳۹۴) بود. داده‌ها توسط تحلیل کوواریانس تجزیه و تحلیل شدند. یافته‌ها نشان‌داد بسته تربیت جنسی بر مبنای قرآن و سنت بر افزایش خویشتن‌داری جنسی نوجوانان در سطح ۵ درصد ($p < 0.05$) اثر معناداری داشته است. لذا می‌توان نتیجه گرفت اثربخشی بسته آموزشی تربیت جنسی بر مبنای قرآن و سنت بر خویشتن‌داری جنسی دانش‌آموزان پسر متوسطه دوم تهران مورد تأیید قرار گرفته است.

کلید واژه‌ها: تربیت جنسی نوجوانان، خویشتن‌داری، دانش‌آموزان، نوجوان، غریزه جنسی، اثربخشی، بلوغ.

مقدمه

غریزه جنسی یکی از غرایز پراهمیت و بنیادی بشر می‌باشد که جایگاه مهمی در کیفیت شکل‌گیری شخصیت انسان دارد. این غریزه، در صورتی که جهت یابد و هدف دار گردد به انسان قیمت و موقعیت می‌بخشد و چنان‌چه، از جاده درست و صحیحش بیرون رود؛ موجب لغزش و نابودی انسان می‌گردد. (امینی، ۱۳۵۹، ص ۳۲)

مطالعات نشان داده است، در صورتی که گزینه جنسی به کلی سرکوب و یا در ارضاء گرفتار انحراف یا مشکل و اختلال گردد، شخص را از وضع تعادل و تکامل در می آورد و بهداشت روانی انسان را به خطر می اندازد. (ابراهیمیان، ۱۳۷۹)

انسان در راستای ارضاء میل جنسی خویش، محتاج تربیت است؛ تربیت جنسی از جمله ابعاد تربیت می باشد که در کنار باقی ابعاد آن همچون تربیت دینی، ذهنی، اقتصادی و... مطرح می گردد. به مجموعه اقدامات و تدابیری که حاوی آموزش آداب و ضوابط هدایت و مراقبت و به کارگیری ارکان اصلی و روش های صحیح رشد گزینه جنسی در راستای پیشرفت شخصیت جنسی انسان می گردد، تربیت جنسی گفته می شود. (نصیری، ۱۳۸۹، ص ۱۸)

تربیت جنسی حتما باید در یک برنامه ریزی زمان بندی شده مناسب با اقتضائات سنی و به پیروی از عقلانیت و مبتنی بر شناخت نیازها و خصوصیت های افراد انجام گیرد، عدم دقت به شرایط سنی و روحی در هر مرحله از رشد و مطرح نمودن عجولانه مسائل جنسی می تواند آسیبزا گردد. بخش اصلی تربیت جنسی بر عهده افرادی می باشد که با کودکان و نوجوانان در ارتباط زیادی می باشند. والدین، معلمان و مشاوران مدارس، عناصر اصلی تربیت به شمار می آیند، اما در برخی موارد موانعی مانند خجالت، عدم هماهنگی در ارائه اطلاعات و همچنین پایین بودن سطح اطلاعات موجب می گردد؛ باقی عوامل همچون همسالان، رایانه، اینترنت و کلیپ و... جای منابع صحیح و اصولی بگیرند. (نصیری، ۱۳۹۱، ص ۴۴)

نوجوانی، یکی از سخت ترین، بحران زاترین و درعین حال هیجان انگیزترین دوران زندگی، هم برای خود نوجوان و همچنین والدین و مربیان تربیتی به حساب می آید. در ضمن این دوره، لذت های ناشی از خودمختاری و استقلال، محبت، خوشبینی و امید به آینده از زمره لذات جدیدی می باشند که پیش از آن تجربه نشده اند. با این حال، گلستان این دوران زندگی، ایمن از خطر آفات و سموم نیست. از این رو، واجب است که هم نوجوان و هم افرادی که با او ارتباط دارند، از خصوصیت های این دوران باخبر باشند تا مسیر سلامت نوجوان به دنیای بزرگسالی در بهترین شرایط فراهم آید (خدمتیان، ۱۳۹۰، ص ۷۱). زمانی که نیروهای گزینه جنسی در وجود نوجوان

بیدار می‌شود، او را با تمام قدرت برمی‌انگیزد تا برای ارضای آن‌ها گام بردارد. میل جنسی نوجوان در پی اقناع بی‌قید و شرط و بی‌درنگ خویش است. اگر نوجوان در یک نظام اخلاقی و فکری غنی پرورش یابد، می‌داند که چگونه احساسات خویش را کنترل کند و بر آن‌ها چیره گردد و زمان مناسب برای تامین خواسته‌های غریزی‌اش را در نظر بگیرد (مصلحی، ۱۳۹۳، ص ۱۳).

در شریعت اسلام (بر خلاف ادیان قبل) بر طبیعی بودن غریزه جنسی و رد رذالت از آن، به عنوان یک سرشت طبیعی، تأکید شده است. دین اسلام در مواجهه غریزه جنسی قائل به تعدیل غریزه می‌باشد و باور دارد ارضای آن حتماً باید در شکل ضوابط شرعی و عرفی صورت گیرد؛ مبانی و اصول آن باید مبتنی بر ارزش‌های دینی باشد (ابراهیمی و همکاران، ۱۴۰۰)؛ زیرا اسلام، تربیت جنسی را یکی از شئون سبک زندگی اسلامی می‌شمارد چراکه اثر مثبتی در پرداختن به نکات معنی‌دار زندگی دارند و از طریق ایجاد امید به نگرش‌های مثبت باعث آرامش درونی فرد شوند. باور به قدرت خداوند و نیایش او و سرنهادن به خواست و اراده الهی در تسکین دردها به انسان توان و تحمل می‌دهد. داشتن معنی و هدف در زندگی، احساس تعلق داشتن به منبعی الهی، امیدواری به کمک و یاری خداوند در شرایط مشکل‌زای زندگی همگی از جمله منابعی هستند که با برخورداری از آنها می‌توان آرامش روحی و جسمی بهتری داشته باشیم و لذا از فشارهای جنسی که برای نوجوان ایجاد می‌گردد، می‌کاهد (موسوی، ۱۴۰۲، ص ۶۶).

در تعریف تربیت جنسی بیان گشته: مجموعه اقدامات و تدابیری است، شامل آموزش آداب و ضوابط، هدایت، مراقبت و به کارگیری اصول، روش‌های درست، که موجبات رشد غریزه جنسی در جهت تعالی و تکامل شخصیت جنسی کودک و نوجوان فراهم گردد و یا بتواند از این غریزه به نحو مطلوب در رشد فردی و اجتماعی استفاده کند (دیفریتاس، ۱۳۸۳). تربیت جنسی، تربیتی است در کنار دیگر تربیت‌ها همچون تربیت اجتماعی، تربیت هیجانی، تربیت فکری و.... و شامل ارائه یک سلسله اطلاعات و مسائل ضروری روان‌شناختی، بهداشتی، جسمانی، ارزشی و دینی در مورد موضوعات جنسی و یا می‌توان بیان کرد، شامل کلیه اطلاعاتی می‌باشد که از ابتدای زندگی در جهت رشد متعادل و صحیح غریزه جنسی صورت می‌پذیرد. مقصود از آن، تربیت و تعدیل و جهت دهی است، نه پروردن و اوج دادن؛ یا به بیانی دیگر، ارائه سلسله‌ای از اطلاعات لازم روان‌شناختی،

جسمانی و دینی در حیطه زمینه‌های جنسی مرتبط با شخص و به همراه آن، ارائه داده‌ها و اطلاعاتی به وی، در راستای آشنایی بیشتر با خصوصیات جنس مخالف می‌باشد (دوایی و بنیسی، ۱۳۸۴، ص ۱۱). بعضی افراد، آموزش جنسی و تربیت جنسی را یکی می‌دانند درحالی‌که تربیت جنسی معنای وسیع‌تری دارد؛ چراکه تربیت جنسی، علاوه بر ویژگی‌های جنسی که در خود دارد، دارای ویژگی‌های رشد شخصیت اجتماعی، اخلاقی و فرهنگی و مذهبی نیز می‌باشد. تربیت جنسی، بخشی از نظام تربیتی در اسلام است و دارای این خصوصیت‌ها می‌باشد: تربیت جنسی در اسلام، جنبه الهی دارد، یعنی آرمان و قصد نهایی، خداست و لذا فعل جنسی بایست رنگ خدایی به خود بگیرد، دیگر این‌که انسانی می‌باشد و بر کرامت و تکریم انسان اصرار دارد و مخالف افعال دور از شأن انسان می‌باشد؛ همچنین دارای استمرار و پایداری تا انتهای زندگی است؛ و نیز دارای واقع‌گرایی است؛ اسلام در بحث تربیت جنسی به حقایق و گرایش‌های فطری انسان به امور جنسی، توجه می‌کند و معتقد است این گزینه طبیعی از سوی خالق متعال اعطاء گشته است و مسیرهای صحیحی به منظور ارضای آن وجود دارد؛ دیگر این‌که، آموزش بصورت قدم به قدم و با رعایت اصل تدریج می‌باشد و با رعایت مراحل رشد جسمی و عقلانی جوان و دقت به قوای ادراکی وی، در نظر گرفتن جنسیت و در انتها نظام تربیت جنسی اسلامی با مدارا راه ارضای شرعی گزینه جنسی یعنی ازدواج را در برابر نظریات افراطی و تفریطی تجویز می‌نماید. (ساجدی، ۱۳۷۹، صص ۴۲-۴۵) در این مسیر باید به نوجوانان کمک نمود تا بتوانند خود را در خویشتن‌داری جنسی تقویت نمایند و این مهم را به عنوان یک اصل در زندگی خود وارد نمایند. خویشتن‌داری یا خودکنترلی جنسی کسب مهارت‌های لازم، که جوان بتواند به کمک آن به نوعی از خویشتن‌داری مهارگری شهوانی، به منظور غلبه بر شهوات و خواسته‌های جنسی ناپسند دست یابد (اسماعیلی، ۱۳۹۴، ص ۱۸).

پیشینه پژوهش

رحمانی (۱۳۹۷)، در پژوهشی نشان داد آموزش و تربیت جنسی نوجوانان بر خودکارآمدی اجتماعی دانش‌آموزان تأثیر معنی‌داری دارد و همچنین آموزش بسته تربیت جنسی بر خطرپذیری جنسی

دانش‌آموزان تأثیر معنی‌داری دارد. همچنین محمدجانی و یارمحمدیان (۱۳۹۵)، در پژوهشی دیگر نشان دادند که بر اساس مبانی قرآن، هفت مقوله اصلی یا طبقه چون: توجه به غریزه جنسی به عنوان یک نیاز، ازدواج راه طبیعی و پذیرفته شده پاسخ‌دهی به غریزه جنسی، معاشرت و تعامل شایسته زن و مرد (با جنس مخالف)، عفت و پاکدامنی، رعایت حریم روابط در ارتباطات خانوادگی و اجتماعی، پرهیز از نابهنجاری جنسی و تولید نسل است و بر اساس مقوله‌های اصلی استخراج شده در عنصر هدف‌های برنامه درسی تربیت جنسی برای سه بعد شناختی، عاطفی و مهارتی دوازده مؤلفه هدف استنباط گردید. همچنین مهربان (۱۳۹۵)، نشان داد با استفاده از اصول و روش‌های اخلاقی همچون خویش‌نهادی، تسلیم نشدن در برابر وسوسه‌های درونی و شیطان و... می‌توان به رشد اخلاق جنسی در انسان امیدوار بود. کرمی اواشانق (۱۳۹۹)، به طراحی بسته آموزشی تربیت جنسی برای کودکان ۶ تا ۱۲ سال پرداخت؛ و مبانی و مؤلفه‌های آن را، مورد بررسی قرار داد. در پژوهشی دیگر، فرع شیرازی (۱۳۹۵)، نشان داد دین مبین اسلام برای تربیت جنسی، نه تنها برنامه جامع و کاملی دارد، بلکه بسیاری از آموزه‌های آن امروزه در علوم روان‌شناسی مورد دست‌یابی و تایید دانشمندان قرار گرفته است؛ و همچنین آموزه‌های دینی در این مسأله تنها به شکل آداب اخلاقی و ارشادی نمی‌باشد؛ بلکه دین اسلام در بسیاری از مسائل به تعیین حکم و تکلیف پرداخته است.

مرور ادبیات پژوهش و پیشینه داخلی و خارجی، پژوهش حاکی از آن است که مبحث تربیت جنسی به عنوان یکی از ابعاد برنامه درسی، مغفول واقع گشته و لذا در سیستم‌های آموزشی احتیاج به گفتگو و بازبینی بیشتر دارد. با توجه به مبانی غنی اسلامی، در قالب قرآن کریم و روایات اهل بیت علیهم السلام، در موضوعات علمی و آموزشی، ضروری است به این بعد تربیتی هم از منظر اسلامی و هم از دیدگاه‌های مدنی و روانشناسی، توجه بیشتری بشود. انحرافات و خسارت‌های به وجود آمده در جوامع، ضرورت همکاری پژوهشگران و برنامه‌ریزان درسی، مشاوران تحصیلی و سیاست‌مداران، جهت ورود برنامه‌های تربیتی متناسب با خصوصیت‌های فرهنگی کشورمان را در حیطه تربیت جنسی بیان می‌کند. همچنین ضروری می‌باشد به منظور پیشگیری از تحمیل برنامه‌های تربیتی غیربومی، محتوای آموزشی و تربیتی مناسب در حوزه تربیت جنسی مناسب با سن و جنسیت

دانش آموزان بر مبنای منابع اصلی اسلام از جمله قرآن کریم و روایات اهل بیت عصمت و طهارت مهیا گردد.

سوالات پژوهش:

۱. مبانی و مولفه‌های بسته تربیت جنسی بر مبنای قرآن و سنت چگونه می‌باشد؟
۲. آیا بسته تربیت جنسی بر اساس قرآن و سنت بر افزایش خویشتن‌داری جنسی نوجوانان تاثیر معنی‌داری دارد؟

روش پژوهش:

این پژوهش براساس هدف، از نوع پژوهش‌های کاربردی و از نظر روش و نحوه دستیابی به داده‌های مورد نیاز، نیمه آزمایشی با طرح پیش آزمون-پس آزمون و گروه کنترل می‌باشد. جامعه آماری پژوهش حاضر، شامل کلیه دانش آموزان پسر پایه دهم و یازدهم دبیرستان‌های شهر تهران است که در سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۳ در مقطع متوسطه دوم شهر تهران مشغول به تحصیل هستند. روش جمع‌آوری اطلاعات به این صورت است: پس از طراحی بسته تربیت جنسی بر اساس قرآن و سنت ابتدا به اداره کل آموزش و پرورش شهر تهران جهت انجام پژوهش حاضر مراجعه گشت. سپس با ارائه طرح پژوهش مذکور به دفتر حراست، روابط عمومی و دبیرخانه، مجوزی برای اداره ناحیه ۶ آموزش و پرورش که به صورت تصادفی انتخاب شده بود صادر گردید. پس از مراجعه به حراست، روابط عمومی و دبیرخانه ناحیه ۶، مجوزی برای مدرسه صادر گردید و آمار کلیه دانش‌آموزان پسر پایه دهم و یازدهم متوسطه از معاونت متوسطه اداره ناحیه ۶ آموزش و پرورش گرفته شد. سپس در بین مدارس، ۳ دبیرستان به صورت تصادفی انتخاب گردید، پس از مراجعه به این ۳ دبیرستان، یک مدرسه که شرایط بهتری برای اجرای پژوهش داشت به عنوان دبیرستان انتخابی در نظر گرفته شد. سپس از میان دانش‌آموزان دو پایه دبیرستان انتخابی، ۴۰ نفر به صورت تصادفی انتخاب شدند. در روش آزمایشی حداقل اندازه نمونه را ۱۵ نفر در نظر می‌گیرند، اما در این

پژوهش ۲۰ نفر برای هر زیر گروه به خاطر استفاده از روش آزمایشی و احتمال افت آزمودنی در نظر گرفته شد. از دو گروه پیش‌آزمون گرفته شد. به گروه اول طی ۹ جلسه ۹۰ دقیقه‌ای بسته آموزشی تربیت جنسی بر اساس قرآن و سنت ارائه شد و همچنین برای والدینشان دو جلسه ۱۰۰ دقیقه‌ای برگزار گردید. گروه دوم هیچ‌گونه مداخله‌ای دریافت نکرد و در انتها از دو گروه پس‌آزمون گرفته شد. در پژوهش حاضر، منظور از خویشن‌داری جنسی، نمره‌ای است که فرد از پرسش‌نامه خویشن‌داری جنسی اسماعیلی که در سال ۱۳۹۴ طراحی گشته است، کسب می‌کند.

مبانی بسته تربیت جنسی از دیدگاه قرآن و سنت:

مبنای طبیعی بودن غریزه جنسی

از اصلی‌ترین مبانی در تربیت جنسی، وجود میل جنسی در وجود انسان می‌باشد که نقش مهمی در چگونگی شکل‌گیری شخصیت انسان دارد. اما کیفیت و زمان برآورده شدن آن ممکن است سبب ایجاد رشد یا سبب خواری و ذلت فرد شود. اهمیت ارضای این نیاز، به ویژه در مراحل بلوغ و بعد از آن به میزانی است که می‌توان گفت هرکس دارای شخصیت جنسی مخصوص به خودش است (بنفورد و اسنو، ۲۰۰۰). این میل و جاذبه زن و مرد به یکدیگر، امری معمول و طبیعی است و نظیر خیلی از غرائز انسانی دیگر، مثل نیاز به خواب و غذا خوردن و تشنگی و.... هر انسانی می‌داند، که هر یک از دو جنس مرد و زن وقتی به سن بلوغ برسند، اگر دارای زمینه‌ای سالم باشند؛ در خویش کششی غریزی نسبت به طرف دیگر حس می‌نمایند، و البته این مسئله طبیعی و غریزی مخصوص انسان‌ها نیست، بلکه در تمامی حیوانات عالم نیز این غریزه مشاهده می‌شود (طهماسب زاده، ۱۴۰۰). خداوند متعال در آیات آغازین سوره مبارکه مومنون صفات مومنان حقیقی را به این صورت بیان می‌نماید:

«وَالَّذِينَ هُمْ لِغُرُوجِهِمْ حَفِظُونَ إِلَّا عَلَىٰ أَزْوَاجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ (مومنون ۶ و ۵)»

و همان کسانی که دامانشان را (در امور جنسی) حفظ می‌کنند؛ مگر در مورد همسران‌شان یا آنچه (از کنیزان) مالک شده‌اند؛ که در حقیقت آنان (در این موارد) سرزنش نمی‌شوند.»

تعبیر به «غَيْرُ مُلُومِينَ» (آنها مورد ملامت قرار نمی گیرند). ممکن است اشاره‌ای باشد به طرز فکر غلطی که برای آیین مسیحیت انحرافی پیدا شده؛ که آن‌ها، هر قبیل آمیزش جنسی را ضد شأن و مقام انسانی در نظر می گیرند و ترک کامل آن را، فضیلت اخلاقی می دانستند؛ تا آنجا که کشیشان کاتولیک، چه زن و چه مرد تارک دنیا، در همه عمر، مجرد زندگی می کنند، و هر نوع ازدواج را مخالف این جایگاه روحانیت خویش تصور می کنند! به هر حال امکان ندارد، خداوند متعال غریزه و میلی را به عنوان بخشی مهم از نظام احسن خلقت در بشر بیافریند، ولی سرانجام آن را به کلی نفی و تحریم یا مخالف جایگاه حقیقی انسانی بداند (مکارم شیرازی، ۱۳۸۵).

حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و آله در روایتی چنین بیان می فرمایند:

«يا عثمانُ، لَمْ يُرْسَلَنِي اللهُ تَعَالَى بِالرَّهْبَانِيَّةِ، وَلَكِنْ بَعَثَنِي بِالْحَنِيفِيَّةِ السَّهْلَةِ السَّمَحَةِ، أَصُومُ وَأُصَلِّي، وَالْمَسْهُومُ فَمَنْ أَحَبَّ فِطْرَتِي فَلَيْسَتْ بِسُنَّتِي، وَمِنْ سُنَّتِي النِّكَاحُ (تحف العقول، ص ۲۰۲)

ای عثمان! خداوند متعال، مرا به رهبانیت نفرستاده؛ بلکه مرا با آیین یکتاپرستی سهل و ساده گیر فرستاده است. من، هم روزه می گیرم و هم نماز می خوانم و هم با همسر آمیزش می کنم. پس هر که آیین مرا دوست دارد باید از سنت من پیروی کند و از جمله سنت من، ازدواج کردن است.»

الهی بودن و تکریم انسان در تربیت جنسی

این جنبه از تربیت اسلامی هم، رنگ الهی دارد و پرداختن به آن، دارای اجر و پاداش می باشد. در ضمن متون دین اسلام آمده است که هر یک از زن و مرد قبل از اینکه بخواهند با همسر خویش همبستر گردند، وضو و طهارت داشته باشند، در ادعیه اسلامی ادعیه و نماز مخصوص شب زفاف، بیان شده است؛ و خوب است ابتدای هر فعلی از جمله عمل آمیزش با نام خداوند و به قصد رضای خداون صورت گردد. (جلیل پیران و جلیل پیران، ۱۴۰۱) امام صادق علیه السلام فرمود:

« ذَا أَتَى أَحَدُكُمْ أَهْلَهُ فَلْيَذْكُرِ اللَّهَ فَإِنَّ مَنْ لَمْ يَذْكُرِ اللَّهَ عِنْدَ الْجَمَاعِ وَكَانَ مِنْهُ وَلَدٌ كَانَ ذَلِكَ شِرْكَ شَيْطَانٍ وَ يُعْرِفُ ذَلِكَ بِحُبِّنا وَ بُغْضِنا (اعتقادات الامامیه، ج ۳، ص ۴۰۴)

هر یک از شما چون آهنگ کام بردن از همسر کند، خداوند را یاد کند (بسم الله الرحمن الرحيم) گوید، زیرا هر کس در پس آن حال نام خدا نبرد و فرزندی بوجود آورد شیطان در آن دخالت کرده باشد و آن به دوستی و دشمنی با ما شناخته می‌شود.»

و در این سیستم تربیتی، پیوسته بر کرامت و احترام و قداست و حرمت انسان تأکید گشته است؛ چرا که مراد از روابط زناشویی، تنها خاموش نمودن میل و غریزه جنسی نیست، بلکه این عمل برای ایجاد و افزایش انس، عشق و محبت باید باشد (شیریگی و همکاران، ۱۳۹۹)؛ چنانچه قرآن مجید بدین موضوع تصریح می‌کند:

«وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ (روم ۲۱)

و از نشانه‌های او این است که همسرانی از (جنس) خودتان برای شما آفرید، تا بدان‌ها آرامش یابید، و در بین شما دوستی و رحمت قرار داد؛ قطعاً در آن [ها] نشانه‌هایی است برای گروهی که تفکر می‌کنند.»

مبنای تداوم نسل

شکی نیست در اینکه وجود میل و غریزه جنسی، علتی برای تداوم نسل بشر است و تمامی دانشمندان بر این مسئله واقف می‌باشند که کشش جنسی از جمله نیازهای فیزیولوژیک بشر می‌باشد و با فعال گردیدن آن از موقع بلوغ به بعد، استمرار نسل انسان را نیز متحقق می‌سازد (صالحی، ۱۳۸۱، ص ۷۷). چنانچه این جنبه از وجود، به حالت مطلوبی در راستای تحقق یک نسل تندرست و پویا به نوسازی و بازسازی نسل انسان منتهی گردد، می‌توان از این استعداد به منظور رسیدن به اهداف عالیه انسانی استفاده کرد (اندرسون، ۱۹۹۹). عمل جنسی الهی، نه تنها القای تولید مثل بشریت را در برمی‌گیرد؛ بلکه شامل روابط انسانی، ارزش‌ها و خیلی از مهارت‌های زندگی کردن صحیح می‌شود. در دین اسلام استمرار نسل در محدوده ازدواج تشریح گردیده است؛ تا بدان جا که همین ازدواج به تنهایی، سبب حفظ نیمی از دین بیان گشته است و نیمی دیگر نیز با رعایت تقوای الهی، از آفات گوناگون درامان می‌ماند، بیان تقوای الهی پس از ازدواج نشانگر این مسئله است، که خویش‌داری حقیقی بدون آرامش حقیقی غریزه جنسی تحقق نخواهد پذیرفت؛ و بدین سبب است که کمال دین انسان را پس از ازدواج دانسته‌اند و توجه به مبنای استمرار نسل در چهارچوب خانواده و پیوند ازدواج مورد توجه قرار گرفته است (یاوری، ۱۳۸۰،

ص ۱۳۳). انسان برای رسیدن به یک زندگی سعادتمندانه و طی کردن پله‌های کمال و ترقی باید از مواهب الهی برخوردار باشد. از جمله این مواهب ازدواج، فرزندان شدن و.... می‌باشد و از طرفی در این مسیر، انسان به تنهایی نمی‌تواند به رشد و تکامل برسد و این خود عامل طبیعی در جمع‌گرایی داشته و ریشه در نیازی دیگر است (چامپا و مرفی، ۲۰۰۸).

مبنای واقع‌بینی

واقع‌بینی در مرحله اول توجه انسان به ضعفی می‌باشد، که در او وجود دارد؛ ناتوانی و درماندگی او، جنبه‌های متفاوتی دارد؛ از جمله درماندگی و ضعف جسمی، عقلی و نفسانی، که البته مقصود از ضعف به عنوان یک خصوصیت عمومی انسان که بیان گشت، بیشتر ضعف نفس می‌باشد. این ناتوانی در مواردی آشکار می‌شود که افراد به رویارویی با وظایف برخاسته و در مقابل قبول مسئولیت‌ها قرار می‌گیرد. این مبنا، به ضعفی که در وجود آدمی قرار دارد، توجه می‌کند. خداوند متعال بر مبنای واقع‌بینی، به این ناتوانی اشاره دارد و بیان می‌نماید: خداوند می‌خواهد به شما سهل بگیرد و این چنین انسان ناتوان خلق شده است (سوره نساء آیه ۱۷۷). در نظر گرفتن ضعف و ناتوانی‌های انسان، ما را در شکل دادن سبک زندگی و تعامل اجتماعی به صورت همگانی و سبک‌های تربیتی به صورت ویژه، یاری می‌رساند؛ زیرا مکتبی موفق خواهد بود که با انسان به صورت واقع‌بینانه برخورد می‌نماید و نقاط قوت و ضعف و همچنین امکانات او را، باهم در نظر می‌گیرد. واقع‌بینی به این معنا، منشأ تحولات بسیاری در افراد است؛ پذیرش تأثیرات مثبت و منفی آن‌ها، با نگاهی واقع‌بینانه، به اهمیت موضوع می‌افزاید. بخاطر این واقع‌بینی است، که انسان باید با مدارا و تسامح و صبر رفتار کند؛ لذا آگاهی صحیح و فهم این مبنا در راستای ایمن ماندن از انحرافات جنسی و روانی و مدنی، ضروری و الزامی به نظر می‌رسد. لذا تأثیرپذیری انسان در مقابل بسیاری از نیازها و موقعیت‌ها، با توجه به توانایی و ضعف آن در افراد متفاوت، یک موضوع مهم می‌باشد و دیدن صحیح و آشکار این نیاز و برخورد مناسب و سنجیده با آن، شخص را در استفاده صحیح و درست از آن، می‌تواند هدایت سازد (باقری، ۱۳۶۸، ص ۱۳۳).

مبنای عاملیت محیط و شرایط

تأثیرگذاری شرایط و موقعیت از ابتدایی‌ترین مراحل زندگی انسان آغاز می‌گردد؛ حتی در برخی روایات، تربیت فرزند را از هنگام انتخاب همسر دانسته‌اند. در حدی که یکی از حقوق فرزندان که تأثیری زیادی بر تربیت و

شخصیت آن‌ها دارد، همین مسئله دانسته شده است. در این جنبه، کیفیت شرایط موجود، تأثیر بسیاری بر فرد دارد. برپایه همین تأثیر است که اشخاص هم‌سنخ به هم گرایش پیدا می‌کنند. با توجه به تأثیرگذاری بالای دوستان و همسالان در دوران کودکی و نوجوانی ضروری می‌باشد، در تعیین دوستان‌شان دقت لازم را در نظر بگیرند. عواطف و احساسات، حتی در اساس و بنیان خانواده و جامعه نیز می‌تواند تأثیر گذار باشد؛ بنابراین نه تنها در بعد فردی، بلکه در بعد اجتماعی نیز قابل بررسی می‌باشد (باقری، ۱۳۸۰، ص ۳۲). بر اساس دیدگاه آسیب‌شناسان، قسمت زیادی از مشکلاتی که تا سنین سی سالگی بر وضعیت و شرایط زندگی اشخاص اثر می‌گذارد و گاهی باعث اشتباهات بسیاری می‌شود، جنسی و یا دارای رنگ و بوی جنسی می‌باشد. (کی‌نیا، ۱۳۶۲، ص ۱۰۲).

مبنای اندیشه‌ورزی و تعقل

از جمله خصوصیات عمومی انسان‌ها، تعقل است و همه ادیان در پی اندیشه‌ورزی هستند و اگر بعضاً قومی به واسطه عدم تعقل مورد سرزنش قرار گرفته است، در واقع نه به علت عدم تفکر، بلکه به سبب نداشتن تفکری مشخص و پویا مذمت شده‌اند (باقری، ۱۳۸۰، ص ۹۵). صفت تعقل خصوصیت متمایز کننده انسان از حیوانات می‌باشد. از آنجا که به فعلیت در آمدن این توانایی، تدریجی و قدم به قدم می‌باشد، به همین جهت، سطح ادراک کودک به اندازه یک بزرگسال نبوده، بنابراین به منظور تربیت جنسی در دوره کودکی، ضروری است با شکل‌گیری عادات شایسته و درست جنسی، شرایط مناسب را فراهم نماید؛ تا هنگامی، کودک به رشد عقلی می‌رسد، آن را راحت‌تر پذیرا باشد. هوس‌ها و شهوات، عقل را دربند می‌کند. چنانچه فهم انسان، از زندان هوای نفس آزاد نگردد و به سوی کمال خویش برانگیخته نشود، گرفتار خفتگی می‌شود. بدین ترتیب، عقل و شهوت دو دشمن هستند؛ پشتیبان اندیشه و فکر، دانش می‌باشد و پشتیبان شهوت، هوس (هاشمی علی آبادی، ۱۴۰۰).

در روایات متعدد، اهل بیت علیهم السلام عقل و شهوت را در روبروی یکدیگر بیان می‌نمایند. امیرالمومنین علیه السلام:

«الْعَقْلُ وَالشَّهْوَةُ ضِدَّانِ وَمُؤَيِّدُ الْعَقْلِ الْعِلْمُ وَمُؤَيِّنُ الشَّهْوَةِ الْهَوَىٰ وَالنَّفْسُ مُتَنَازِعَةٌ بَيْنَهُمَا فَأَيُّهُمَا قَهَرَ كَانَتْ فِي جَانِبِهِ (مستدرک الوسائل، ج ۱۱، ص ۲۱۱)

عقل و شهوت دو دشمن هم‌اند. علم، پشتیبان عقل؛ و هوای نفس، آرایش دهنده شهوت است؛ و نفس انسانی مورد نزاع این دو است؛ هر یک از این دو که دیگری را مقهور سازد، نفس بسوی قاهر مایل است.»

از این رو به منظور تربیت جنسی، در زمان نوجوان ضروری است، قوای تعقل و تفکر نوجوان را رشد داد و با ممارست و تمرین مکرر و پی‌درپی، عادات صحیح جنسی در ذهن نوجوان تثبیت گردد؛ تقویت قوای تعقل و تفکر در نوجوان، چنانچه با تربیت بعد دینی همراه گردد، تأثیر بیشتری می‌تواند داشته باشد (حاجی زاده و همکاران، ۱۳۹۹).

خلاصه بسته تربیت جنسی نوجوانان براساس قرآن و سنت:

الف) جلساتی که برای دانش‌آموزان برگزار گردید: جلسه اول: ۱. معارفه ۲. قوانین گروه و جلسه ۳. تعاریف ۴. اهمیت و ضرورت تربیت جنسی ۵. دیدگاه‌های گوناگون ۶. نابهنجاری‌های جنسی / جلسه دوم: ۱. هورمون‌ها و سیستم عصبی ۲. آناتومی جنسی پسران ۳. بهداشت جنسی / جلسه سوم: ۱. بلوغ ۲. احکام بلوغ / جلسه چهارم: ۱. نیاز عاطفی روانی ۲. رابطه با جنس مخالف / جلسه پنجم: ۱. فشار جنسی ۲. خودارضایی ۳. خویش‌داری / جلسه ششم: ۱. کنترل خیال ۲. کنترل نگاه ۳. فیلم‌های هرزه‌نگاری / جلسه هفتم: ۱. کنترل شنیداری ۲. کنترل گفتاری ۳. مواد مخدر و مشروبات الکلی ۴. مدیریت خلوت ۵. مدیریت تغذیه و تحرک / جلسه هشتم: ۱. توسعه فردی ۲. تحصیل و علم آموزی ۳. مهارت‌های فردی ۴. خودشناسی ۵. هوش هیجانی / جلسه نهم: ۱. معنویت ۲. اخلاقیات ۳. تقوا و دوری از گناه

ب) جلساتی که برای والدین برگزار گردید: جلسه اول: ۱. آشنایی با کلیات تربیت جنسی ۲. آموزش جنسیت، نقش جنسی و هویت جنسی ۳. جداسازی بستر فرزندان ۴. تعامل والدین با فرزندان در دوران نوجوانی ۵. مراقبت از حریم فرزندان در ارتباط زناشویی ۶. سبک پوشش نوجوان و والدین ۷. پرسش‌های جنسی نوجوان ۸. انعطاف‌پذیری والدین در تربیت جنسی / جلسه دوم: ۱. آگاهی دادن

نسبت به تغییرات دوران بلوغ ۲.عشق ورزیدن به فرزندان ۳.حفظ کرامت و شخصیت فرزندان ۴.بهره گیری مناسب از وسائل ارتباط جمعی ۵.پیشگیری از مفاسد اخلاقی ۶.ترغیب و تشویق به ازدواج ۷.فراهم کردن بستر کار و اشتغال ۸.فراهم کردن تفریحات سالم و ارزنده/

در این پژوهش به منظور اعتباریابی بسته آموزشی تربیت جنسی بر اساس قرآن و سنت، بوسیله دو شاخص CVR و CVI، داده‌هایی که از متخصصین روان‌شناسی و حوزوی گرفته شد، مورد بررسی قرار گرفت، که نتایج حاصل از آن به شرح زیر است:

CVR محتوا، تکالیف، تکنیک‌های جلسات نوجوانان: ۰,۹۱

CVR محتوا، تکالیف، تکنیک‌های جلسات والدین: ۱

CVR مولفه‌های جلسات نوجوانان: ۰,۹۲

CVR مولفه‌های جلسات والدین: ۰,۹۲

CVI محتوا، تکالیف، تکنیک‌های جلسات نوجوانان: ۰,۹۱

CVI محتوا، تکالیف، تکنیک‌های جلسات والدین: ۱

CVI مولفه‌های جلسات نوجوانان: ۰,۹۶

CVI مولفه‌های جلسات والدین: ۰,۹۴

ابزار پژوهش:

پرسش‌نامه خویش‌داری جنسی: به منظور سنجش و ارزیابی خویش‌داری جنسی از پرسش‌نامه‌ای که توسط اسماعیلی در سال ۱۳۹۴ طراحی شده است، استفاده گردید. این پرسش‌نامه دارای ۵۲ گویه و سه حیطه شناختی، عاطفی و عمل می‌باشد تا نگرش دانش آموزان پسر مقطع متوسطه دوم را به صورت خوداظهاری در مورد میزان خویش‌داری جنسی در حیطه‌های سه گانه، بسجند(اسماعیلی، ۱۳۹۴).

این پرسش‌نامه با استفاده از طیف لیکرت به صورت (جدول-۱) زیر نمره‌گذاری می‌شود:

کاملاً موافقم	موافقم	نظری ندارم	مخالقم	کاملاً مخالفم
۵	۴	۳	۲	۱

هرچقدر نمره حاصل از این پرسشنامه در هر حیطه بیشتر باشد، به معنای خوشتن داری جنسی بالاتر به صورت کلی، و در آن بعد به صورت خاص می باشد.

روایی صوری و محتوایی این پرسشنامه در پژوهش اسماعیلی (۱۳۹۴) مورد بررسی و تأیید قرار گرفته است. همچنین پایایی با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ارزیابی شده که نتایج آن به شرح (جدول-۲) بدست آمده است:

(جدول-۲)

حیطه ها	تعداد گویه ها	آلفای کرونباخ
شناختی	۱۹	۹۱/۰
عاطفی	۱۶	۸۶/۰
عملی	۱۷	۸۳/۰

در این پژوهش، به منظور تحلیل داده ها از شاخص های آمار توصیفی و استنباطی استفاده می شود. در بخش یافته های توصیفی وضعیت گروه های مورد پژوهش و فراوانی، درصد فراوانی، میانگین، انحراف معیار نمره های متغیر وابسته پژوهش استفاده شد. همچنین در بخش پیش فرض های تحلیل کواریانس، مفروضه های نرمال بودن متغیرهای پژوهش، همگنی واریانس ها و همگنی شیب

رگرسیون و در بخش استنباطی از آزمون تحلیل کوواریانس تک متغیری، استفاده و ارائه شده است. باید ذکر کرد که تحلیل داده‌ها نیز به کمک نرم‌افزار SPSS^{۲۴} انجام شده است. یافته‌ها:

در (جدول-۳) میانگین و انحراف استاندارد نمرات متغیرها در دو مرحله پیش‌آزمون و پس‌آزمون افراد دو گروه آزمایش و کنترل ارائه شده است.

(جدول-۳) : میانگین و انحراف استاندارد نمرات خویشنداری جنسی در گروه آزمایش و کنترل

متغیرها	گروه	آزمایش		گواه	
		میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار
حیطه شناختی	پیش‌آزمون	۶/۰۰	۱/۵۵	۶/۸۷	۱/۸۱
	پس‌آزمون	۶/۳۳	۱/۸۰	۶/۷۳	۲/۱۹
حیطه عاطفی	پیش‌آزمون	۷/۶۰	۱/۶۸	۷/۳۳	۲/۸۸
	پس‌آزمون	۷/۱۵	۱/۸۵	۷/۶۶	۱/۷۱
حیطه عملی	پیش‌آزمون	۷/۶۰	۱/۸۸	۹/۱۵	۱/۸۹
	پس‌آزمون	۹/۲۷	۲/۵۵	۹/۳۳	۲/۵۸

همان‌طور که در (جدول-۳) مشاهده می‌شود، با مقایسه میانگین‌های خویشنداری جنسی گروه آزمایش با کنترل، می‌توان گفت، که خویشنداری جنسی گروه آزمایش افزایش یافته است. نتایج آزمون نرمال بودن داده‌ها در گروه‌های مختلف در جدول زیر خلاصه گردیده است. آن دسته از گروه‌هایی که مقدار معنی‌داری بیشتر از ۰/۰۵ است دارای توزیع نرمال هستند.

آزمون نرمال بودن متغیرهای پژوهش:

آزمون نرمال بودن داده‌های گروه‌ها در پیش‌آزمون و پس‌آزمون برای متغیرهای مختلف در (جدول-۴) آمده است.

(جدول-۴): بررسی توزیع نرمال بودن داده‌های پژوهش به کمک آزمون شاپیرو و وِلک

متغیر	آزمایش		گواه	
	آماره	معنی داری	آماره	معنی داری
حیطه شناختی پیش‌آزمون	۰/۹۵۲	۰/۵۶۴	۰/۹۷۱	۰/۸۶۶
حیطه شناختی پس‌آزمون	۰/۹۴۲	۰/۴۰۷	۰/۹۵۹	۰/۶۷۸
حیطه عاطفی پیش‌آزمون	۰/۹۷۳	۰/۸۹۵	۰/۹۳۴	۰/۳۱۰
حیطه عاطفی پس‌آزمون	۰/۹۶۸	۰/۸۲۸	۰/۹۵۹	۰/۶۷۰
حیطه عملی پیش‌آزمون	۰/۹۵۴	۰/۵۸۷	۰/۹۳۶	۰/۳۳۷
حیطه عملی پس‌آزمون	۰/۹۵۵	۰/۶۰۰	۰/۹۵۱	۰/۵۳۴

با توجه به اینکه سطح معنی‌داری برای متغیر خویشتن‌داری جنسی و ابعاد آن، در دو گروه تحقیق همگی بزرگ‌تر از ۰/۰۵ است و لذا این پیش‌فرض آزمون کوواریانس مورد تایید می‌باشد.

آزمون همگنی واریانس‌ها:

یکی دیگر از پیش‌فرض‌های آزمون کوواریانس همگنی واریانس‌های بین گروه‌هاست. به این معنی که واریانس خطاهای گروه‌های مختلف مورد آزمون، دارای واریانس یکسانی هستند. برای آزمون این پیش‌فرض با استفاده از نرم‌افزار SPSS، می‌توان آزمون لوین^۱ را بدین منظور اجرا نمود. اگر سطح

^۱ Levene

معنی‌داری بیشتر از ۰/۰۵ شد، می‌توان همگن بودن واریانس گروه‌ها را تأیید نمود (حبیبی و سرآبادی، ۱۴۰۱، ص ۵۲).

(جدول-۵): بررسی همگنی واریانس داده‌های پژوهش به کمک آزمون همگنی واریانسها (لوین)

متغیر	اماره لوین	درجه آزادی ۱	درجه آزادی ۲	معنی‌داری
حیطه شناختی پیش آزمون	۰/۰۰۶	۱	۲۸	۰/۹۳
حیطه شناختی پس‌آزمون	۰/۵۳	۱	۲۸	۰/۴۷
حیطه عاطفی پیش‌آزمون	۱/۴۷	۱	۲۸	۰/۰۷
حیطه عاطفی پس‌آزمون	۳/۳۳	۱	۲۸	۰/۰۷
حیطه عملی پیش‌آزمون	۰/۰۱۱	۱	۲۸	۰/۹۱
حیطه عملی پس‌آزمون	۰/۲۱	۱	۲۸	۰/۶۴

در آزمون فوق سطح معنی‌داری متغیرهای خویشتن‌داری جنسی و ابعاد آن بیشتر از ۰/۰۵ می‌باشد.

لذا واریانس متغیرهای گروه‌های پیش‌آزمون و پس‌آزمون همگن می‌باشد.

بررسی تحلیل اثربخشی بسته

(جدول-۶): نتایج آزمون باکس جهت بررسی پیش فرض همگنی ماتریس واریانس - کوواریانس

M BOX	F	DF۱	DF۲	Sig
۱۵/۲۵	۰/۸۱	۱۵	۶۳/۳۱۵۶	۰/۶۵

همان گونه که در (جدول-۶) مشاهده می شود، نتیجه آزمون باکس، نشان دهنده همگنی ماتریس واریانس - کوواریانس می باشد ($F=0/81$; $p>0/05$). بنابراین در خروجی آزمون کواریانس چند متغیری، آماره های شاخص لامبدای ویلکز، گزارش می شود. نتایج تحلیل کواریانس چندمتغیری در جدول زیر نشان داده شده است.

(جدول-۷): نتایج کلی تحلیل کواریانس چند متغیری

نوع آزمون	مقدار	F	df فرضی	df خطا	سطح معناداری
اثر پیلایی	۰/۸۲	۱۸/۲۸	۵/۰۰۰	۱۹/۰۰۰	۰/۰۰۱
لامبدای ویلکز	۰/۱۷	۱۸/۲۸	۵/۰۰۰	۱۹/۰۰۰	۰/۰۰۱
اثر هتلینگ	۴/۸۱	۱۸/۲۸	۵/۰۰۰	۱۹/۰۰۰	۰/۰۰۱
بزرگترین ریشه خطا	۴/۸۱	۱۸/۲۸	۵/۰۰۰	۱۹/۰۰۰	۰/۰۰۱

همانطور که در (جدول-۷) مشاهده می شود، آزمون شاخص لامبدای ویلکز معنی دار شده است ($F= 18/28$; $p< 0/05$). بنابراین می توان نتیجه گرفت که تفاوت معنی داری حداقل در یکی از متغیرهای وابسته (خویشتن داری جنسی) بین دو گروه وجود دارد.

(جدول-۸): نتایج تحلیل کواریانس یک راهه، در متن مانکوا

منابع	متغیر وابسته	مجموع مجزورات	DF	میانگین مجزورات	F	سطح معنی داری	اندازه اثر
گروه	حیطه شناختی	۶/۸۱	۱	۶/۸۱	۳۰/۵۳	۰/۰۰۰	۰/۵۷
	حیطه عاطفی	۱۱/۴۷	۱	۱۱/۴۷	۲۹/۱۱	۰/۰۰۰	۰/۵۵

متوسطه اول؛ محمدجانی و همکاران (۱۳۹۵)، با عنوان الگوی برنامه درسی برای دوره نوجوانی بر اساس مبانی قرآن و روایات معصومین؛ مهربان (۱۳۹۵)، با عنوان تربیت جنسی در دوران کودکی و نوجوانی، از دیدگاه قرآن و روایات؛ کرمی اوشانق (۱۳۹۹)، با عنوان تدوین بسته آموزشی تربیت جنسی در کودکان دوره ابتدایی (۶ تا ۱۲ سال)؛ فرع شیرازی (۱۳۹۳) با عنوان بررسی تربیت جنسی در آموزه‌های فقهی، همسو می‌باشد.

در تبیین نتایج پژوهش حاضر می‌توان گفت که اسلام و روانشناسی هر دو قائل به تربیت جنسی هستند؛ اما تفاوت آن‌ها در نوع تربیت و اصول و روش‌های تربیتی است. به نظر می‌رسد، می‌توان با بررسی آموزه‌های دینی از جمله قرآن و روایات، بسته و برنامه‌ای کاربردی برای دانش‌آموزان، جهت استفاده والدین، مسئولان آموزش و پرورش از جمله معلمان و مربیان، و در کل متصدیان امر تربیت در جامعه تدوین کرد؛ تا شاید بتوان با استفاده از این بسته آموزشی تربیت جنسی، از معضلاتی که در نتیجه غفلت از تربیت جنسی صحیح نوجوانان دامن‌گیر جامعه اسلامی شده است، جلوگیری کرد و به رشد فرهنگی جامعه کمک به سزایی کرد.

نگاه اسلام به تمایلات جنسی نگاهی از سر واقع‌نگری و در عین حال تعالی طلبی است. اسلام متناسب با دوره‌های رشد نظام تربیت جنسی ویژه‌ای را پیش‌بینی کرده است و در هر دوره راهبردهای خاصی را برای مواجهه صحیح با نیازهای جنسی در نظر گرفته است. آموزش‌های اسلامی درباره مسائل جنسی می‌تواند به پرورش استعدادهای افراد در جهت ارتقای سطح سلامت و تحقق اهداف عالی تعلیم و تربیت و رشد همه جانبه کمک کند و اجتماع را از انحرافات جنسی نجات بخشد. نظام واره تربیت جنسی متکی به آموزه‌های قرآن و حدیث در دوره نوجوانی (برای کسانی که امکان ازدواج ندارند) بر عفاف‌گرایی متمرکز می‌باشد (مرویان حسینی، ۱۳۹۴، ص ۱۲). از دیدگاه اسلام از کارکردهای اساسی غریزه جنسی بقای نسل بشر و حفظ عفت است. اسلام با تربیت جنسی مخالف نیست، توصیه‌های مکرر به والدین درباره آنچه خود باید در مواقع خاص لحاظ کنند و هم چنین آنچه باید به فرزندان بیاموزند به طور نمونه، مسایل احتلام، حیض، بلوغ، جدا خوابی فرزندان، تمکین، شرایط زمانی و مکانی آمیزش و مانند آن همه حاکی از توجه اسلام به تربیت جنسی است. دیدگاه اسلام در مورد نحوه ارضای غریزه جنسی نه تفریطی و نه افراطی است. غریزه جنسی در اسلام؛ یک شر و عمل جنسی، یک گناه اضطراری نیست (قائم، ۱۳۷۳، ص ۶۶). لکن موضع اسلام در رابطه با بی بندوباری جنسی، منع است و در صورت عدم توجه به آن، موضع آن

کیفر است (مطهری، ۱۳۸۵، ص ۷۱)، اسلام به اهمیت حیاتی انگیزه جنسی و تاثیر آن در ابعاد مختلف زندگی فردی و اجتماعی افراد اشاره کرده و نه تنها آن را قبیح نمی‌داند بلکه آن را در انسان وسیله‌ای برای کمال و رسیدن به حیات طیبه می‌داند (ثابت، ۱۳۹۶، ص ۱۱۲). کنترل غریزه جنسی و هدایت صحیح آن به یک عادت، تنها راهی است که در نهایت به جلوگیری از انحراف می‌انجامد. بهترین زمان برای ایجاد چنین باوری نیز از دوران کودکی و نوجوانی است. آموزش و تربیت جنسی به عنوان یکی از اهداف بسته تربیت جنسی در دوره متوسطه می‌تواند موجب مشارکت دانش‌آموزان به عنوان آینده‌سازان جامعه شود و دانش‌آموزان را نسبت به کنترل غریزه جنسی مسئول بار بیاورد. مدارس با آموزش به کودکان و نوجوانان می‌توانند در این زمینه تأثیرات گسترده‌ای به جا بگذارند. برخورداری دانش‌آموزان از ویژگی‌های مذکور، قطعاً نیازمند آموزش و تربیت است و خود به خود حاصل نمی‌گردد.

منابع:

- ۱- قرآن کریم، محمدعلی رضایی اصفهانی، ترجمه قرآن، قم: موسسه تحقیقاتی فرهنگی دارالذکر. به نقل از سایت جامعه التفاسیر نور، ۱۳۷۳.
- ۲- نهج البلاغه، ترجمه علی شیروانی، دفتر نشر معارف (وابسته به نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاهها)، چاپ سوم، ۱۳۹۲.
- ۳- ابراهیمی، عصمت، کریمی نیا، محمد مهدی، انصاری مقدم، مجتبی، راههای کنترل طغیان جنسی از منظر قرآن و حدیث، مجله پژوهش و مطالعات علوم اسلامی، سال سوم، شماره ۲۵، مرداد ۱۴۰۰.
- ۴- ابراهیمیان، محمد، شهوت پرتگاه روح انسان، مجله علمی پژوهشی علوم تربیتی شماره ۱۲۰، مهر ۱۳۷۹.
- ۵- امینی، ابراهیم، آیین تربیت. تهران: انتشارات اسلامی، ۱۳۵۹.
- ۶- ابن بابویه، محمد بن علی، اعتقادات الامامیه (للصدوق)، کنگره شیخ مفید، چاپ دوم، ۱۴۱۴ق.
- ۷- ابن شعبه، حسن بن علی، تحف العقول، قم: انتشارات جامعه المدرسین حوزه علمیه قم، ۱۳۶۳.

- ۸- باقری خسرو، نگاهی به تعلیم و تربیت اسلامی. تهران: انتشارات جامعه، ۱۳۶۸
- ۹- باقری خسرو، نگاهی دوباره به تعلیم و تربیت اسلامی، تهران: انتشارات مدرسه، ۱۳۸۰.
- ۱۰- ثابت، حافظ، تربیت جنسی در اسلام، قم: انتشارات موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، چاپ ششم، ۱۳۹۶.
- ۱۱- جلیل پیران، مرضیه، جلیل پیران، زیبا، اثربخشی تربیت جنسی مبتنی بر آموزه های اسلامی بر مهارت های اجتماعی و خودشناسی انسجامی دانش آموزان نوجوان، مجله پیشرفت های نوین در روانشناسی، علوم تربیتی و آموزش و پرورش، سال پنجم، شماره ۵۲، مهر ۱۴۰۱.
- ۱۲- حاجی زاده، مرتضی، محسنی، محمد، جهانی، علی اکبر، ایزدی فرد، علی اکبر، طراحی الگوی اسلامی تربیت جنسی برای کودکان با رویکرد فقهی، مجله پژوهش در مسائل تعلیم و تربیت اسلامی، سال بیست و نهم، شماره ۵۲ پاییز ۱۴۰۰.
- ۱۳- خدمتیان، محمد، «بررسی دیدگاههای اندیشمندان اسلامی پیرامون تربیت جنسی»، (پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی)، دانشگاه شیراز، ۱۳۹۰.
- ۱۴- دیفریتاس، کریستال، کلیدهای آموزش و مراقبت از سلامت جنسی در کودکان و نوجوانان، ترجمه سارا رئیسی طوسی، تهران: انتشارات صابرین (۱۳۸۲).
- ۱۵- رحمانی، احسان، عارفی، مختار، افشاری نیا، کریم، امیری، حسن، طراحی بسته آموزشی تربیت جنسی نوجوانان مبتنی بر فرهنگ ایرانی و اثربخشی آن بر خودپنداشت دانش آموزان متوسطه اول، مجله علوم روانشناختی، دوره ۱۸، شماره ۷۹، ۱۳۹۸.
- ۱۶- ساجدی، زهرا، «بررسی و تحلیل الگوی تربیت جنسی از منظر قرآن و روایات»، (پایان نامه کارشناسی ارشد، رشته الهیات، گرایش علوم قرآن و حدیث)، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه اراک، ۱۳۹۷.پ

- ۱۷- شیربگی، مریم، اسماعیلی، زهره، سعیدی پور، بهمن، سرمدی، محمدرضا، طراحی الگوی تربیت جنسی در عصر جهانی شدن با تاکید بر دیدگاه اسلام، مجله پژوهش در دین و سلامت، دوره ۳، شماره ۶، مهر ۱۳۹۹.
- ۱۸- صالحی، فردین، مؤلفه‌های انحراف جنسی کودکان قم: انتشارات راه زبان، ۱۳۸۱.
- ۱۹- طهماسب زاده، داوود، عظیم پور، احسان، ایمان زاده، علی، عباس زاده، محمد، مطالعه فرآیند تربیت جنسی نوجوانان ایرانی: نظریه داده بنیاد، مجله علمی پژوهشی پژوهش های برنامه درسی، دوره یازدهم، شماره دوم، پاییز ۱۴۰۰.
- ۲۰- فرع شیرازی، سید مصطفی، «بررسی تربیت جنسی در آموزه های فقهی»، (پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده الهیات و معارف اسلامی)، دانشگاه فردوسی مشهد، ۱۳۹۳.
- ۲۱- قائمی، علی، خانواده و مسائل جنسی کودکان. چ ۹، تهران: انجمن اولیاء و مربیان جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۷۳.
- ۲۲- کرمی اواشائق، فرشاد، « تدوین بسته آموزشی تربیت جنسی در کودکان دوره ابتدایی (۶ تا ۱۲ سال)»، (پایان نامه کارشناسی ارشد رشته تحقیقات آموزشی)، دانشگاه علامه طباطبائی، ۱۳۹۹.
- ۲۳- کی نیا، مهدی، مبانی جرم شناسی، تهران: انتشارات آگاه، ۱۳۶۲.
- ۲۴- مرویان حسینی، سید محمود، «نقش تربیت جنسی در ارتقاء نهاد خانواده بر اساس آموزه های اسلامی»، همایش ملی اشراق اندیشه مطهر، ۱۳۹۴.
- ۲۵- محدث نوری، میرزا حسین، مستدرک الوسائل. قم: مؤسسه آل البیت، ۱۴۰۸ق.
- ۲۶- محمدجانی، صدیقه، یارمحمدیان، محمدحسین، کجباف، محمدباقر، قلتاش، عباس، با عنوان الگوی برنامه درسی برای دوره نوجوانی بر اساس مبانی قرآن و روایات معصومین، رهیافتی نو در مدیریت آموزشی سال هفتم پاییز ۱۳۹۵ شماره ۳.

۲۷- مصلحی، جواد، تربیت جنسی فرزندان، عوامل، روش‌ها و راهکارها، قم، موسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی (ره)، ۱۳۹۳.

۲۸- مطهری، مرتضی، اخلاق جنسی در اسلام و جهان غرب. تهران: انتشارات صدرا، ۱۳۸۵.

۲۹- مکارم شیرازی، ناصر و دیگران، تفسیر نمونه، تهران: دار الکتب الاسلامیه، ۱۳۸۵.

۳۰- موسوی، سید روح الله، «بررسی اثربخشی آموزش مهارت‌های زندگی اسلامی بر رفتارهای پرخطر و تاب‌آوری دانش‌آموزان متوسطه»، (پایان نامه سطح ۳ مشاوره اسلامی)، مرکز مدیریت حوزه علمیه تهران، ۱۴۰۲.

۳۱- مهربان، فاطمه، «تربیت جنسی در دوران کودکی و نوجوانی، از دیدگاه قرآن و روایات»، (پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته الهیات و معارف اسلامی، گروه قرآن و حدیث)، دانشگاه پیام نور مرکز آران و بیدگل، ۱۳۹۵.

۳۲- نصیری، یوسف، درآمدی بر مبانی تربیت جنسی در تربیت اسلامی، مجله علمی پژوهشی مطالعات اسلامی در علوم انسانی، سال اول، شماره اول، بهار و تابستان ۱۳۸۹.

۳۳- نصیری، یوسف، نیم‌نگاهی به آسیب‌شناسی تربیت جنسی شیراز. نوید شیراز، ۱۳۹۱.

۳۴- هاشمی علی‌آبادی، سید احمد، بررسی نقش جنسیت در شکل‌گیری هویت جنسی از دیدگاه آیات و روایات، فصلنامه علمی پژوهشی زن و جامعه، دوره ۱۲، شماره ۴۶، تابستان ۱۴۰۰.

۳۵- یآوری، اسداله، ازدواج، پاکدامنی. تهران: انتشارات لوح محفوظ، ۱۳۸۰.

۳۶- Anderson. E. (۱۹۹۹). Decency, Violence, and the Moral life of the Inner city. New York: Norton.

۳۷- Benford, R. D. and Snow. D. A. (۲۰۰۰) "Framing processes and social Movements: An over view and Assessment" Annual Review of sociology ۲۶: ۳۹-۶۱۱.

٣٨- Champagne, M. P., & Murphy, W. D. (٢٠٠٨). Circles: A self organization system for teaching appropriate social/sexual behavior to mentally retarded/developmentally disabled persons. *Sexuality and Disability*, ٥, ١٧٢